

In dit nummer

Onderzoek over de grenzen

Deze nieuwsbrief gaat over Europees onderzoek. Onderzoek over de grens brengt wetenschappers bij elkaar, leidt tot nieuwe inzichten en leerzame vergelijkingen: het legt de humuslaag voor Europees beleid. Kan dat dan, een Nederlandstalige nieuwsbrief over onderzoek in het buitenland? Ja, want internationaal onderzoek versterkt uiteindelijk de nationale positie.

Nieuw onderzoek: Faith-Based Organisations and Exclusion in European Cities (Facit)

Projectleiding	: Drs. Hugo Swinnen, Drs. Maarten Davelaar
Opdrachtgever	: Europese Commissie
Samenwerking	: Consortium van 7 universiteiten/onderzoeksinstituten in de EU en 1 in Turkije)
Eindpublicaties	: 2010 / 2011

Facit heeft als onderwerp de sociale en politieke activiteiten van levensbeschouwelijke organisaties bij armoedebestrijding en andere vormen van sociale uitsluiting (denk aan dakloosheid, en de omgang met vreemdelingen zonder papieren). FBO's hebben directe toegang tot de 'arme kant' van steden, omdat zij in achtergestelde buurten en onder sociaal uitgesloten groepen werken. Bovendien behoren de leden van het groeiende aantal FBO's met een niet-westerse, bijvoorbeeld islamitische en niet-westerse christelijke achtergrond, zelf tot deze arme groepen. Onze onderzoeksvraag is wat de rol van FBO's is in het reduceren (of verergeren) van de genoemde sociale problemen. Dit empirische en vergelijkende onderzoek speelt zich af in een groot aantal EU landen en Turkije en wordt gefinancierd door de Europese Commissie.

Nieuwe onderzoekers

Mr. Arnt Mein is per 1 januari 2008 bij het Verwey-Jonker Instituut in dienst gekomen als senior onderzoeker bij de Onderzoeksgroep Sociale vitaliteit en veiligheid. Hij is afkomstig van de B&A Groep, heeft een bestuurlijk-juridische achtergrond en beschikt over ruime ervaring met (evaluatie)onderzoek van wetgeving en beleid. In het verleden heeft hij (bestuurlijk-juridische) advies- en managementfuncties vervuld bij het ministerie van Justitie, het Parket-Generaal en de gemeente Arnhem. Momenteel is hij bovendien voor zijn promotieonderzoek werkzaam als parttime wetenschappelijk onderzoeker aan de vakgroep criminologie van de faculteit der Rechtsgeleerdheid van de Erasmus Universiteit Rotterdam.

Eveneens is per 1 januari in dienst getreden drs. Harrie Jonkman (51) als senior onderzoeker bij de Onderzoeksgroep Jeugd, opvoeding en onderwijs van het Verwey-Jonker Instituut. Na zijn studie sociologie en pedagogiek heeft hij diverse functies vervuld binnen de universiteit, het onderwijs en de semi-overheid. Deze hadden altijd te maken met de sociale en cognitieve ontwikkeling van kinderen en jongeren. De laatste jaren werkte hij als seniormedewerker bij het NIZW/NJI, onder meer als programma-leider van de preventiestrategie Communities that Care. Hij zal nauw betrokken zijn bij de studie naar de effecten van dit preventieprogramma, die het Verwey-Jonker Instituut de komende jaren uitvoert.

Per 1 januari neemt mr. F.H.G. (Frank) de Grave de voorzittersfunctie over van Ruud Vreeman in het bestuur van de stichting Hilda Verwey-Jonker Instituut. Ruud Vreeman treedt statutair af na acht jaar voorzitterschap van de stichting. Het instituut is Vreeman buitengewoon erkentelijk voor zijn betrokkenheid en inzet de afgelopen jaren. Opvolger De Grave was al penningmeester in het bestuur, die rol gaat bestuurslid Hans Andersson vervullen.

Inhoud

- Pagina 2 en 3
  - Ten geleide
  - Katarsis
  - Interview coördinator Internationale vraagstukken
- Pagina 4 en 5
  - Wat maakt gezondheidsprogramma's voor ouderen succesvol?
  - Database healthPROelderly
  - Rapportage Kinderarmoede (Child Poverty)
  - Interview: Sociale insluiting in de Europese Unie
- Pagina 6 en 7
  - Publicaties
  - Tijdschriftartikelen
  - Schema internationaal onderzoek
- Pagina 8
  - Interview: Nog steeds beleid voor vrouwen maar niet dóór vrouwen

Ten geleide

Internationaal onderzoek versterkt nationaal beleid

Met internationale aangelegenheden is iets vreemds aan de hand. We smijten met woorden als universele rechten, kosmopolitische burgers en Europese samenwerking. Maar we laten het net zo gemakkelijk afweten als het ons te na komt. Nederland wees de grondwet af, we maken ons druk om een onschuldige uitspraak van Maxima ('dé Nederlander bestaat niet') en we verheugen ons op een Nationaal museum in Arnhem. Nederland is internationaal georiënteerd, maar het gaat niet van harte. Dat wreekt zich onder andere in het Europese onderzoek.

Onderzoek is een manier om de Europese ontwikkeling kracht bij te zetten. Het brengt wetenschappers bij elkaar, leidt tot nieuwe inzichten en leerzame vergelijkingen.

Hans Boutellier, Algemeen directeur

Onderzoek legt de humuslaag voor Europees beleid. De EU stelt dan ook grote bedragen beschikbaar voor Europees onderzoek. Meestal onder de conditie dat het om internationale

samenwerking gaat, en dat er nationale belangstelling voor bestaat - cofinanciering dus! Hier wringt de schoen.

Op de Nederlandse ministeries heerst een schromelijk tekort aan internationale allure. De neus is vaak niet langer dan de actuele beleidsvraag. Voor de internationale onderzoeksagenda is dat nu eenmaal te kort. Er is zelden een directe klik tussen de urgente nationale vraag en het internationaal programma. Op veel departementen wordt dit probleem onderkend en creëert men een aparte afdeling internationalisering. Dat maakt de zaak er vaak niet veel beter op: de beleidsdirecties geven voor de onderzoeksagenda (overigens terecht) de doorslag.

Het Verwey-Jonker Instituut investeert van oudsher in internationaal onderzoek. Daarbij richten we ons in eerste instantie op Europa (soms de US) en op een beperkt aantal thema's. Maar deze nieuwsbrief is voor Nederlandse overheden, fondsen en organisaties.

Internationaal onderzoek moet geworteld zijn in de eigen omgeving. Dat helpt het van de grond trekken, maar doet het ook beter landen. Het versterkt nationaal beleid, en draagt bij aan het Nederlandse imago in het buitenland. Internationaal onderzoek versterkt daarmee uiteindelijk de nationale positie - vreemd inderdaad.

Lopend onderzoek: *Katarsis*

Katarsis is een wetenschappelijk platform voor onderzoeksteams die gespecialiseerd zijn in sociale uitsluiting. Het onderzoek is gericht op de gevolgen van de toenemende ongelijkheid en sociale uitsluiting in Europa. In Katarsis ontmoeten wetenschappers elkaar uit Engeland Italië, Ierland, Spanje, Oostenrijk, Tsjechië, Duitsland, Griekenland, Denemarken, België, Frankrijk, Hongarije, Portugal en Canada. Via het platform zoeken ze naar gezamenlijke wetenschappelijke modellen waarmee je vernieuwende en creatieve projecten voor het doorbreken van sociale uitsluiting kunt onderzoeken.

Want ondanks de beschrijvingen van honderden projecten uit het verleden over het vernieuwend en creatief omgaan met uitsluiting, tot een wetenschappelijk kader voor onderzoek heeft dat niet geleid. Er zijn binnen Europa geen gedeelde kwaliteitscriteria of vergelijkbare standaarden voor zulk onderzoek. En dat komt de kennisuitwisseling en overdraagbaarheid niet ten goede.

Als projectleider van het Nederlandse deel van Katarsis heeft Bas Tierolf zojuist de literatuurstudie afgerond naar Onderwijs en training (één van de vijf terreinen van Katarsis).

'Wij hebben bijvoorbeeld de Vrouwen-vakschool Noord-Holland en een project over Roma-kinderen bekeken met de vraag: Wat vertellen deze projecten ons over hoe uitsluiting tot stand komt? Welke wetenschappelijke methode is gebruikt voor het onderzoek?' De eerste publicatie van Katarsis wil methodologische bouwstenen aanreiken voor gecoördineerd Europees wetenschappelijk onderzoek naar sociale ongelijkheid. De doelgroep van het rapport zijn masterstudenten in het Engels- en Spaanstalige gebied.

Bas Tierolf

Hugo Swinnen, coördinator Internationale Vraagstukken:

‘Onafhankelijkheid, praktijkgerichtheid en wetenschappelijkheid maken ons tot goede partner voor buitenlandse onderzoeksinstituten’

Veel thema's die in Nederland actueel zijn, zijn dat ook op Europees niveau, en omgekeerd. Neem het thema 'Jeugd en gezin'. Niet alleen in Nederland denken we na over hoe we arbeid, opvoeding en gezin beter kunnen combineren. In andere Europese landen spelen vragen over modern gezinsbeleid evengoed. Ook thema's als veiligheid, integratie en radicalisering staan zowel in Nederland als in andere Europese landen hoog op de agenda.

Internationale informatie binnen handbereik

Hugo Swinnen ziet het onderzoek op Europese schaal als een verrijking van de kennisopbouw in Nederland. 'De jarenlange internationale activiteiten van het Verwey-Jonker Instituut brengen heel veel Europees vergelijkend materiaal binnen handbereik. Door het cofinancieren van onderzoek krijgen Nederlandse overheden en organisaties met een beperkte eigen bijdrage toegang tot een schat aan informatie van de andere Europese landen.'

Drie grote thema's

Het internationale onderzoek van het Verwey-Jonker Instituut speelt zich voornamelijk af langs drie lijnen. Swinnen: 'Het eerste grote thema waarop het instituut in de laatste jaren veel kennis heeft opgebouwd is dat van gender equality. Het Equal-project Working Fathers, Caring Men is daar een goed voorbeeld van. Hierin staat de rol van mannen en vaders in het huishouden centraal. Ook in projecten als Pariteia, New Faces en Briefcase staat gender equality centraal. In dat laatste project vergelijken we de manier waarop steden bemiddelen en diensten aanbieden die het combineren van werk en zorg voor kinderen vergemakkelijken.' Onderzoek naar ouderen is het tweede

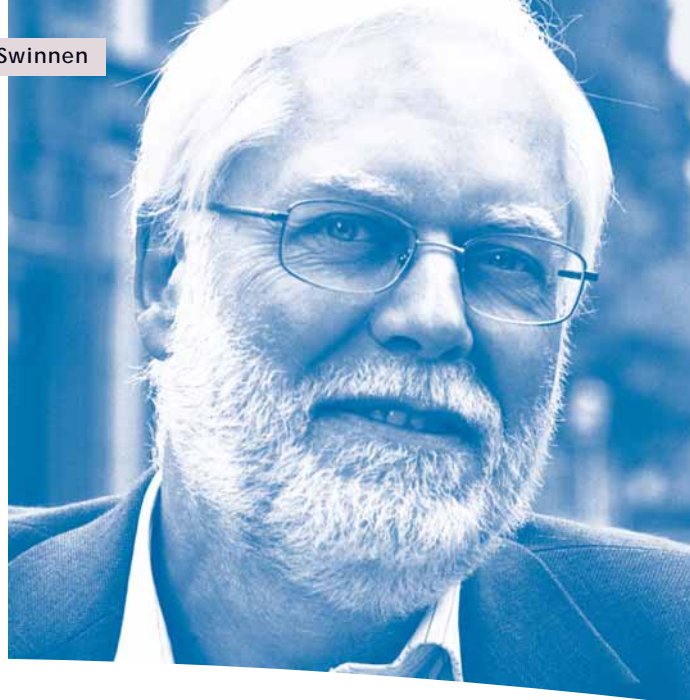
grote internationale thema, zoals zich laat zien in het project Health promotion for the elderly (healthPROelderly). Ook startte binnen het Public Health Programme van de Europese Commissie het onderzoek Healthy inclusion, over de toegankelijkheid van gezondheidsvoorzieningen voor alloctonen.

Een ander thema waarop het Verwey-Jonker Instituut een naam heeft opgebouwd is social inclusion. De Europese Commissie laat het Nederlandse beleid jaarlijks evalueren door het Verwey-Jonker Instituut. Het instituut is daarmee lid van het *network of independent experts on social inclusion*. *Social inclusion* omvat een breed terrein binnen Europa dat onderzoeksmatig op creatieve manieren wordt benaderd. Swinnen: 'Voor de Franse overheid bijvoorbeeld onderzoeken wij het vraagstuk van huisvesting en sociale menging: hoe kun je verschillende sociaaleconomische groepen met elkaar laten wonen? Hiertoe vergelijken de onderzoekers de situatie in de UK met die in Nederland.' Dat het Europese beleid ook het Nederlandse kan beïnvloeden, werd duidelijk tijdens de algemene beschouwingen in de Tweede Kamer in 2007. Daar kwam het onderwerp kinderarmoede expliciet ter sprake. Dat was ongetwijfeld een gevolg van het feit dat Europa Child

Poverty in 2007 tot prioritair thema van het social inclusion beleid had gemaakt. Wij moesten voor Nederland in een eerder rapport inderdaad vaststellen dat er tot nog toe nauwelijks aandacht voor kinderarmoede was.

Wederzijdse voeding

De internationale kennisopbouw maakt het Verwey-Jonker Instituut aantrekkelijk voor Nederlandse overheden en instellingen om met het instituut in zee te gaan. Maar niet alleen onderzoeksuitkomsten vinden hun weg naar het buitenland. Ook instrumenten die het instituut heeft ontwikkeld zijn bruikbaar in andere landen. Zo is het voor het maatschappelijk werk ontwikkelde SATER-instrument naar tevredenheid van cliënten met de opbrengst van interventies, omgebouwd voor Slachtofferhulp Nederland. Victim Support Schotland toonde hier interesse voor, met als gevolg dat het instituut dit instrument momenteel introduceert en monitort in Schotland. Swinnen: 'Opdrachtgevers en partners weten ons te vinden omdat de thematiek waar het instituut zich mee bezighoudt, aansluit bij internationale agenda's. Maar dat is niet de enige reden: ook vanwege de praktijkgerichtheid en bruikbaarheid van het onderzoek valt de keuze vaak op ons. De Europese Commissie hecht grote waarde aan de implementatie van uitkomsten. Wij bouwen zorg voor draagvlak en verspreiding van resultaten van het begin af aan in.'

Wat maakt gezondheidsprogramma's voor ouderen succesvol?

Evidence-based richtlijnen voor de gezondheidsbevordering van ouderen: Sociale factoren, ongelijkheid en duurzaamheid

Charlotte Struempel

Charlotte Struempel is coördinator van het project healthPROelderly (Health promotion for the elderly). Haar organisatie, het Oostenrijkse Rode Kruis, werkt nauw samen met de andere zestien Europese organisaties die betrokken zijn bij healthPROelderly. Het project wordt afgerond met een slotconferentie in 2008. Struempel is verantwoordelijk voor de organisatie. 'Als alles gaat zoals we wensen, helpt healthPROelderly lokale en regionale beleidsmakers, maar ook maatschappelijke organisaties, bij het verbeteren van hun activiteiten aanbod. We zijn toe aan een coherente benadering van gezondheidsbevordering voor de doelgroep ouderen.'

'We zitten midden in een demografische kentering. Gezien de langere levensverwachting, is aandacht voor de gezondheid van ouderen steeds belangrijker. In de meeste Europese landen bestaan veel afzonderlijke initiatieven om de gezondheid van ouderen te bevorderen. Het merendeel hiervan wordt echter niet geëvalueerd. Ons belangrijkste doel is dan ook om de succesfactoren in gezondheidsprogramma's voor ouderen te lokaliseren en bewijsmateriaal aan te dragen voor de duurzame effecten van succesvolle programma's', aldus Struempel.

Katja van Vliet, coördinator Preventie en gezondheid: Database healthPROelderly

Met trots presenteren wij de healthPROelderly (Health Promotion for the Elderly) database: een Europese online databank met projecten ter bevordering van de gezondheid van ouderen (50+). U kunt deze vinden op www.healthproelderly.com/database. In de database zijn meer dan 160 projecten uit elf verschillende EU-landen opgenomen. Met verschillende zoekopties kan gezocht worden naar landen, doelgroepen of thema's zoals lichamelijke gezondheid, levenslang leren etc.

Dit onderzoeksproject (2006-2009) wordt uitgevoerd in opdracht van de Europese Commissie binnen het Public Health Programme. Het Verwey-Jonker Instituut voert het Nederlandse deel uit van het onderzoek met co-financiering van het ministerie van VWS.

Bent u op zoek naar een interessant project? Ga dan naar www.healthproelderly.com/database.

Voor meer informatie over de database of het healthPROelderly project kunt u contact opnemen met: Katja van Vliet, Verwey-Jonker Instituut: Kvanvliet@verwey-jonker.nl.

Afgerond onderzoek: *Rapportage Kinderarmoede (Child Poverty)*

Opdrachtgever	: Europese Commissie
Projectleider	: Trudi Nederland
Publicatie	: Tackling child poverty and promoting the social inclusion of children. A Study of National Policies

Kinderarmoede in Nederland, het bestaat. Relatieve armoede onder kinderen is zelfs een groeiend probleem. Maar tot op heden is de materiële armoede van kinderen in Nederland nooit goed in kaart gebracht. Dat is de eerste conclusie uit de rapportage over kinderarmoede in Nederland die het Verwey-Jonker Instituut uitvoert in opdracht van de Europese Commissie. Dit rapport is onderdeel van een grootschalig onderzoek over de stand van zaken rondom het Europese Armoedebestrijdingsbeleid. De kinderen van de zogenaamde 'stille armen', vaak eenoudergezinnen die onder het uitkeringsminimum verdienen, blijven in onderzoek vaak buiten beeld. Bovendien is er nog weinig bekend over het effect

van armoede op het welzijn van kinderen. Wat doet armoede met de gezondheid van kinderen, en wat betekent het voor hun woonomstandigheden? Kinderarmoede vormt geen speerpunt in centraal overheidsbeleid waardoor ook de coördinatie op regionaal en lokaal niveau ontbreekt. Het Verwey-Jonker Instituut raadt dan ook aan om de bestrijding van kinderarmoede als aparte doelstelling op te nemen in het nieuwe programma van het ministerie van Jeugd en Gezin.

Trudi Nederland

Sociale insluiting in de Europese Unie:

'Een belangrijk effect van samenwerking is dat je de ambitie verhoogt'

Peter Lelie

Peter Lelie is *National Expert* binnen de Eenheid Sociale Insluiting van het Directoraat-Generaal Werkgelegenheid, Sociale Zaken en Gelijke Kansen van de Europese Commissie. Centraal in zijn takenpakket staat het transnationaal wederzijds leren. Een voorbeeld daarvan is het programma van de peer reviews over sociale bescherming en sociale insluiting. Hij werkt ook mee aan het 'mainstreamen' van sociale insluiting in andere Europese beleidsterreinen, een moeilijke, maar noodzakelijke opgave. 'Want of het nu om milieu-, transport- of energiebeleid gaat: al gauw is er een verband met sociale uitsluiting.'

De studies die de Europese Commissie financiert over sociale bescherming en sociale insluiting, betreffen beleidsthema's waarop een grote nood is aan Europese uitwisseling en debat, zegt Lelie. 'We missen vaak nog internationaal hanteerbare definities. De bedoeling achter transnationale samenwerking op het domein van sociale insluiting is dat we het beleid van de andere lidstaten en de impact ervan beter proberen te begrijpen. Bepaalde sleutelcomponenten van beleid kun je dan - in een bepaalde context - overnemen. Niet door zondermeer te kopiëren. Het komt erop aan elementen van beleidspraktijken intelligent over te nemen en ze aan te passen aan verschillende omgevingsfactoren.'

Lelie legt uit dat er in de Europese Unie grote verschillen bestaan tussen de lidstaten: economisch, sociaal, in culturele tradities en instellingen. Toch vertonen de uitdagingen voor sociale insluiting treffende overeenkomsten. Het is de kunst die te identificeren en daarna wederzijds te leren, meent hij. 'Natuurlijk kunnen we ook lessen trekken over hoe het niet moet. Maar vergeet ook niet een ander belangrijk effect van samenwerking: je verhoogt de ambitie! Lidstaten kunnen inspiratie opdoen uit goede praktijken

in andere lidstaten, en zo de lat in het eigen land hoger leggen.' In de loop van 2007 heeft het Europees Sociaal Beschermingscomité en zijn Indicatoren Subgroep hard gewerkt aan een analyse van de effecten van verschillend beleid (policy mix) en van monitoringsystemen in de EU-lidstaten. Maar ook het Europees netwerk van onafhankelijke experts inzake sociale insluiting heeft een belangrijke bijdrage geleverd met analyses van uitdagingen en beleid in alle lidstaten. Lelie benadrukt het bijzondere van deze gerichte investering. 'Nog nooit eerder zijn alle instrumenten van de Open Methode van Coördinatie (OMC) inzake Sociale Bescherming en Sociale Insluiting zo op één enkel thema ingezet. Dat heeft concrete resultaten en aanbevelingen opgeleverd. We hebben nu een referentiepunt om vooruit- of achteruitgang in de komende jaren tegen af te zetten. De test zal zijn of er op het terrein een betekenisvolle vooruitgang kan worden waargenomen. Al beschikt de Europese Unie niet over de instrumenten en bevoegdheden om een onmiddellijke en beslissende impact te hebben op het niveau van de armoede en sociale uitsluiting in de lidstaten, het is duidelijk dat dit soort inspanningen zeker op middellange termijn een aanzienlijke bijdrage kunnen leveren aan de strijd tegen armoede en sociale uitsluiting.'

Recente publicaties Verwey-Jonker Instituut

Onderstaande publicaties (op alfabetische volgorde) zijn een selectie van uitgaven van het Verwey-Jonker Instituut vanaf september 2007. Alle publicaties zijn, tenzij anders vermeld, te bestellen en/of te downloaden via de website van het Verwey-Jonker Instituut: www.verwey-jonker.nl en via distributeur Adrepek: Telefoon: (070) 359 07 20, Fax: (070) 359 07 01, E-mail: verwey-jonker@adrepek.nl

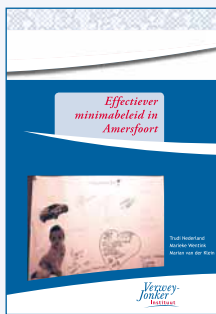
Beste Koop

GGZ-inkoop vanuit cliënten- en familieperspectief
Rally Rijkschroeff, Dick Oudenampsen & Meta Flikweert, 2007
ISBN 978-90-5830-246-5, 84 pag.
€ 9,50

In dit rapport staat hoe het Landelijk Platform GGZ het cliënten- en het familieperspectief naar voren gaat brengen in de per 2008 nieuw gefinancierde GGZ. Het gaat om zorgstandaarden, leveringsvoorwaarden, een GGZ-inkoopgids met 306 GGZ-interventies en een eigen keurmerk, en om voorstellen voor een effectieve landelijke en regionale belangenbehartiging in de nieuwe GGZ.

De zesde wachtkamerenquête
Cliënten aan het woord over dienstverlening en re-integratie
Gülşen Doğan & Rob Lammerts, 2007
84 pag. € 3,50
Uitgave: FNV
Bestelwijze:
Uitgave: Stichting FNV-Pers. De zesde wachtkamerenquête, prijs 3,50, verkrijgbaar bij FNV Publieksvoorlichting: telnr. 0900 3300 300 € 0,10 per minuut

Effectiever minimeleid in Amersfoort
Trudi Nedertland, Marieke Wentink & Marian van der Klein. M.m.v. Marie-Christine van Dongen, Monique Stavenuiter, 2007
ISBN 978-90-5830-248-9, 71 pag.
€ 7,00

Deze publicatie geeft weer hoe de intermediaire organisaties en direct betrokkenen het minimeleid in Amersfoort beoordelen. Gekeken is of inkomensondersteunende maatregelen en de regeling Sociale Participatie al dan niet bijdragen aan meer zelfredzaamheid, zelfstandigheid en participatie.

En, heb je ook een vraag?
Ontwikkeling marktplaats voor burenhulp TijdVoorElkaar in Utrecht Zuid
Astrid Huygen & Freek de Meere, 2007

ISBN 90-5830-244-1, 61 pag. € 7,00

TijdVoorElkaar is een project in Utrecht dat de uitwisseling van diensten tussen wijkbewoners wil stimuleren. In dit rapport staat beschreven hoe TijdVoorElkaar in Utrecht Zuid vorm kreeg en wat de bruikbaarheid is van de methodiek.

Greep op jeugdcriminaliteit
'Evidence based' methodiek voor aanpak
Ilse de Groot, Majone Steketeer, Hans Boutellier, Huub Braam, & Bas Tierolf. M.m.v. Esther van Dijk, 2007
ISBN 978-9058-302434, 104 pag.
€ 9,50

In opdracht van de politie Midden en West Brabant heeft het Verwey-Jonker Instituut een methodiek ontwikkeld die de partners in het veiligheidsbeleid faciliteert bij een preventief en repressief jeugd beleid. De kern van de methodiek ligt in het opstellen van een criminogeniteitsbeeld. Daarmee wordt ook duidelijk wie de meest aangewezen instantie is om deze factoren aan te pakken.

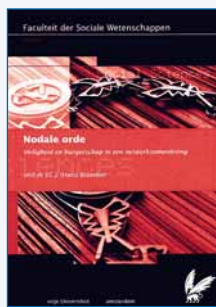
In beweging brengen en richting geven
Herstructurering en sociale stijging in Hoogvliet
L. Veldboer, J.W. Duyvendak, R. Kleinhans, & N. Boonstra, N. (met medewerking van P. van der Graaf, et al.), 2007
113 pag. € 17,50
Verkrijgbaar bij: Deelgemeente Hoogvliet. www.hoogvliet.nl of per email: secretariaat.projecten@hoogvliet.rotterdam.nl

Dit onderzoek is een nulmeting in de Rotterdamse deelgemeente Hoogvliet naar de effecten van herstructurering op sociaal-economisch gebied. Het is uitgevoerd in opdracht van de deelgemeente Hoogvliet, woningcorporaties Woonbron en Vestia, en het Ministerie van VROM. Onderzoekers van de Universiteit van Amsterdam, het Onderzoeksinstituut OTB en het Verwey-Jonker Instituut zijn nagegaan of Hoogvliet de specifieke belofte van sociale stijging heeft kunnen waarmaken.

Moeders en vaders als personen in het familierecht
Katinka Lünemann, 2007, 8 pag.
Te downloaden via www.verwey-jonker.nl

Lezing gehouden door Katinka Lünemann, themacoördinator Recht, bescherming en preventie bij het Verwey-Jonker Instituut, voor de Algemene vergadering Vrouw en recht. Lünemann gaat in op vaders en moeders als personen in het familierecht, en op het ontbreken

van aandacht daarbinnen voor geweld tegen vrouwen.

Nodale orde
Veiligheid en burgerschap in een netwerksamenleving
Hans Boutellier, 2007
51 pag.
Uitgave: Vrije Universiteit, Faculteit der Sociale Wetenschappen

Inaugurele rede van professor dr. Hans Boutellier, hoogleraar aan de Vrije Universiteit aan de leerstoel Veiligheid en Burgerschap aan de VU. In zijn oratie introduceert Boutellier het begrip nodale orde. Hij verwijst daarmee naar een netwerksamenleving waarin een grote behoefte bestaat aan veiligheid. Die wordt gekenmerkt door het wegvallen van een coherente civiele orde, waardoor de staat zich genoodzaakt ziet deze zelf te organiseren onder de noemer 'veiligheid'.

Sociaal vertrouwen in de Marathonbuurt
Resultaten bewonersenquête
Ron van Wonderen & Hans Boutellier, 2007
ISBN 978-90-5830-249-6, 79 pagina's,
€ 9,50

Dit eindrapport bevat de resultaten van het onderzoek in de Marathonbuurt (inclusief de Bertelmanpleinbuurt) naar sociaal vertrouwen en polarisatie tussen verschillende bevolkingsgroepen. De uitkomsten worden vergeleken met de resultaten in de eerder onderzochte Diamantbuurt, Hoofddorppleinbuurt en Appolbuurt. Het gebruikte instrument 'Polarisatie en vertrouwen' van het Verwey-Jonker Instituut biedt aanknopingspunten om gericht in te zetten op dominante factoren die het sociaal vertrouwen in wijken ondermijnen.

Voel je thuis op straat!
0-meting onder kinderen, jongeren en volwassenen in Bergen op Zoom Centrum
Ron van Wonderen & Nanne Boonstra, 2007
ISBN 978-90-5830-242-7, 72 pag.
€ 7,00

De grootste uitdaging van Thuis op Straat is de straat en de wijk teruggeven aan iedereen die daar recht op heeft. Jong en oud. Om dit te bereiken, werkt Thuis op Straat in de wijk aan veiligheid, prettig gedrag en een vriendelijk en fatsoenlijk speelklimaat. Dit rapport biedt een verslag van de nulmeting (die aan de start van iedere Thuis op Straat voorafgaat) in het centrum van Bergen op Zoom.

Zelfredzaamheid bevorderen van oudere allochtone vrouwen
Handreiking aan gemeenten
Marjolijn Distelbrink, Marjan de Gruijter & Trees Pels, 2007
39 pag.
Verkrijgbaar bij: Te bestellen bij Nicis: www.nicis.nl

Deze handreiking is bedoeld voor alle gemeenten die meer willen doen om de zelfredzaamheid van oudere allochtone vrouwen te stimuleren. Om gemeenten op weg te helpen is er een staalkaart opgenomen van typen projecten, overwegingen en stappen, voorafgegaan door een korte schets van de groep niet-Westerse, oudere allochtone vrouwen en een omschrijving van zelfredzaamheid. Deze handreiking verschijnt gelijktijdig met drie andere publicaties over zelfredzaamheid, voor de gemeenten Almelo, Hengelo en Enschede.

Zelfredzaamheid bevorderen in Almelo
Handreiking aan de gemeente Almelo voor het bevorderen van zelfredzaamheid van allochtone oudere vrouwen van de eerste generatie
ISBN 9789058302427, 67 pag.
Dr. Marjolijn Distelbrink, Drs. Marjan de Gruijter, Dr. Trees Pels, 2007

Zelfredzaamheid bevorderen in Enschede
Handreiking aan de gemeente Enschede voor het bevorderen van zelfredzaamheid van allochtone oudere vrouwen van de eerste generatie
ISBN 9789058302380, 71 pag.
Dr. Marjolijn Distelbrink, Drs. Marjan de Gruijter, Dr. Trees Pels, 2007

Zelfredzaamheid bevorderen in Hengelo
Handreiking aan de gemeente Hengelo voor het bevorderen van zelfredzaamheid van allochtone oudere vrouwen van de eerste generatie
ISBN 9789058302397, 77 pag.
Dr. Marjolijn Distelbrink, Drs. Marjan de Gruijter, Dr. Trees Pels, 2007

Tijdschriftartikelen en boekbijdragen van medewerkers van het Verwey-Jonker Instituut

Week 36 (1 september) tot en met week 49 (8 december 2007)

Boonstra, N., & Fortuin, K. (2007). Pleinen met sterren: Wat is een goed plein en hoe meet je dat? (Thema: Kind in de buitenruimte). *Vitale Stad*, 10(9), 18-19.

Boutellier, H. (2007). Tussen controle en vertrouwen: De ontwikkeling van veiligheid en burgerschap. In M. de Keizer, & S.T. Roels, *Staat van veiligheid: De Nederlandse samenleving sinds 1900. (Achtste Jaarboek van het Nederlands Instituut voor Oorlogsdocumentatie)* (pp. 184-198). Zutphen: Walburg Pers.

Boutellier, H. (2007, 22 september). Veiligheidsbeleid moet op zoek naar evenwicht tussen controle en vertrouwen, vrijheid en begrenzing. *NRC Handelsblad*, *Opinie & Debat*, p. 17.

Boutellier, H., & Scholte, D. (2007). Kijken achter de cijfers: De ontwikkeling van een crimogeniteitsmonitor. *Tijdschrift voor Veiligheid*, 6(2), 3-15.

Boutellier, J.C.J. (2007). *Nodale orde: Veiligheid en burgerschap in een netwerksamenleving: Oratie*. Amsterdam: Vrije Universiteit, Faculteit der Sociale Wetenschappen.

Fortuin, K. (2007). Pedagogiek van de straat (Thema: Kind in de buitenruimte). *Vitale Stad*, 10(9), 11.

Lünnemann, K., & Bindraban, M. (2007). Boekbespreking: W. Huisman, L.M. Moerings & G. Suurmond (red.), *Veiligheid en recht. Nieuwe doelwitten en strategieën*. *Tijdschrift voor Veiligheid*, 6(2), 44-45.

Lünnemann, K., & Knaap, L. van der, & Stol, W. (2007). Redactioneel: Gedragsregulering (Themanummer 'Gedragsregulering', red. K. Lünnemann, L. van der Knaap, & W. Stol). *Tijdschrift voor Veiligheid*, 6(3), 3-6.

Lünnemann, K., Tan, S., & Woerds, S. ter. (2007). *Risicoscreening in de vrouwenopvang*. Amersfoort: Federatie Opvang.

Steketee, M. (2007). Boekbespreking: A.M. van der Laan, M. Blom, m.m.v. C. Ververs & A.A.M. Essers, *Jeugd delinquentie: risico's en bescherming*. *Tijdschrift voor Veiligheid*, 6(3), 59-60.

Steketee, M. (2007). Er wordt veel tegen, maar weinig mét jongeren gepraat: Betrek kinderen en jongeren bij leefbaarheid (Thema: Kind in de buitenruimte). *Vitale Stad*, 10(9), 12-13.

Steketee, M., & Boonstra, N. (2007). Kindvriendelijke wijken zijn prachtwijken: Dubbelinterview met Froukje Hajer en Ton Legerstee (Thema: Kind in de buitenruimte). *Vitale Stad*, 10(9), 14-16.

Swinnen, H. (2007). Werkende vaders, zorgende mannen: zoeken naar hefbomen voor het gender-neutraal maken van taken binnen huishouden en gezin. In G. Reymenants (eindred.), *Mannen en gelijkheid: Handelingen van de conferenties* (pp. 53-56). Brussel: Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen IGVM.

Tenhaeff, C., Winsemius, C., Oudenampsen, D., & Vliet, K. van. (In druk). Dynamiek in samenwerking tussen vrijwilligers en beroepskrachten. Een verklarend model getoetst. *Vrijwillige Inzet Onderzocht (VIO)*.

Veldboer, L., & Graaf, P. van der. (2007). Kansrijk wonen: Omhoog met de middenklasse. In L. Veldboer, J. W. Duyvendak, & C. Bouw, *De mixfactor: Integratie en segregatie in Nederland* (pp. 143-155). Amsterdam: Boom.

Veldboer, L., Boonstra, N., & Krouwel, A. (2007). Eenheid en verdeeldheid op het veld: de januskop van de sport.. In L. Veldboer, J. W. Duyvendak, & C. Bouw, *De mixfactor: Integratie en segregatie in Nederland* (pp. 71-80). Amsterdam: Boom.

Veldboer, L., Duyvendak, J.W., Kleinhans, R., & Boonstra, N. (met medewerking van P. van der Graaf, et al.) (2007). *In beweging brengen en richting geven: Herstructurering en sociale stijging in Hoogvliet*. Rotterdam: Deelgemeente Hoogvliet.

Schema internationaal onderzoek op alfabetische volgorde

Project	Financier & Coördinator	Verwachte einddatum	Projectleider	Beschrijving
Briefcase - Bringing Equality in Employment and Family through Care Services	Europese Commissie & De stad Bologna (Italië)	Februari 2008	Sandra ter Woerds	Vergelijken en uitwisselen van good practices van lokale Europese initiatieven rond gender equality.
Daphne 2 - Zelfrapportage jeugdcriminaliteit	Europese Commissie	Januari 2008	Majone Steketee	Bijdrage van zes nieuwe EU-lidstaten aan het (tweede) vergelijkend trendonderzoek in 29 Europese landen, de VS en Canada naar factoren voor jeugdcriminaliteit onder jeugdigen van 12 tot 15 jaar.
FACIT - Faith Based Organisations and Poverty in European cities	Europese Commissie (7de Kader-programma), Universiteit van Antwerpen	2010	Maarten Davelaar / Hugo Swinnen	Onderzoek naar de rol en positie van FBO's in de bestrijding van armoede en andere vormen van sociale uitsluiting in steden van zes deelnemende Europese landen.
healthPROelderly - Health promotion for the elderly	Europese Commissie, Ministerie van VWS & Austrian Red Cross	Najaar 2008	Katja van Vliet	Vaststellen van criteria en evidence based richtlijnen voor succesvolle programma's die gezondheidsbevordering van ouderen nastreven.
Healthy Inclusion	Europese Commissie & Austrian Red Cross	2010	Katja van Vliet	Ontwikkelen van aanbevelingen voor het integreren van sociaal-culturele richtlijnen in het aanbod van gezondheidsvoorzieningen in acht deelnemende landen.
Katarsis	Europese Commissie (6e Kader-programma) & University of Newcastle	Najaar 2008	Bas Tierolf	Een crossnationaal onderzoek naar de strategieën om creatief om te gaan met sociale uitsluiting en ongelijkheid in veertien landen.
Peer review social inclusion Ireland	Europese Commissie	December 2007	Hugo Swinnen	Optreden als thematisch expert bij een Europese peer review in het kader van de Open Method of Coordination op het terrein van social inclusion.
Prevention of drug abuse (CtC)	ZonMw	December 2007	Majone Steketee	Vergelijken probleemgedrag van jongeren met drugs- en alcoholmisbruik in Nederland en de Verenigde Staten en effecten van preventieaanpak CtC.
SATER Victim Support Schotland	Victim Support Schotland	April 2008	Ron van Wonderen	Evalueren van het maatschappelijk belang van de diensten van Victim Support Schotland aan de hand van het instrument SATER.
Review Social Services research Schotland	Scottish Funding Council and Scottish Government	Begin 2008	Katja van Vliet	Review van het onderzoek van Schotse universiteiten naar welzijnswerk en maatschappelijke dienstverlening.
The fight against poverty and social exclusion (NAP/Inclusion)	Europese Commissie	December 2008	Monique Stavenuiter	Monitoring implementatie Nederlandse Nationaal Actieplan ter bestrijding van armoede en sociale uitsluiting(NAP/Inclusion) en voortgangsverslagen.

7

Carla Chasco:

‘Nog steeds beleid voor vrouwen maar niet dóór vrouwen’

Carla Chasco is de voorvrouw van het Spaanse Enred, een consultancybureau gespecialiseerd in gelijke kansen en de informatiemaatschappij. De adviesorganisatie legt hoge prioriteit bij het thema *gender*. Al meer dan tien jaar promoten Carla Chasco en haar collega's gelijke kansen tussen mannen en vrouwen op de arbeidsmarkt. Hierbij richten ze zich tot zowel (semi-)overheidsorganisaties als particuliere ondernemingen. Chasco en het Verwey-Jonker Instituut werkten intensief samen in de projecten Pariteia en Working Fathers - Caring Men. In Spanje, maar ook in de rest van Europa, moet er nog veel gebeuren. 'Europa kan nog heel wat opsteken van *good practices in de taakverdeling man-vrouw*,' aldus Carla Chasco.

Chasco, zelf als vrouw aan het stuur van een onderneming, weet uit eigen ervaring dat gelijkheid tussen mannen en vrouwen op de arbeidsmarkt niet als vanzelf tot stand komt. 'Voor vrouwen gelden nog niet dezelfde mogelijkheden als voor mannen. In de praktijk bestaat er een duidelijk verschil tussen de 'formele' gelijkheid, zoals deze is vastgelegd in de grondwet, en de 'reële' gelijkheid'. Daadwerkelijke gelijkheid tussen mannen en vrouwen impliceert dus dat er rekening gehouden moet worden met gedragingen, verwachtingen en behoeften van mannen en vrouwen en dat verschillen als gelijk behandeld moeten worden. 'Echte gelijkheid tolereert verscheidenheid. Dat is waar *gender equality* om draait.'

Het doet Chasco goed te constateren dat *gender* zich niet alleen als concept vernieuwend heeft getoond, maar ook in de praktijk een zeer bruikbaar begrip is gebleken. 'Organisaties kunnen tegenwoordig niet meer om haar toepassing heen.' In Spanje is er veel beweging rond de gelijke kansen tussen mannen en vrouwen. 'De recente goedkeuring van de 'Organische wet', die organisaties in publieke en privé sectoren verplicht tot het incorporeren van *gender equality* in hun beleidsmaatregelen, is een enorme stap in de goede richting', aldus Chasco. Op alle ministeries worden bijvoorbeeld aparte afdelingen ingericht die zich bezighouden met onderzoek naar de bestaande genderverhoudingen en het creëren van draagvlak voor gelijke kansen onder personeel. Verder worden particuliere organisaties met meer dan

250 werknemers met de komst van deze wet verplicht gelijke kansen op te nemen in hun strategische doelstellingen.

De wet biedt echter nog geen oplossing voor de knelpunten waar veel organisaties in de praktijk mee te maken hebben. 'Het ontbreekt organisaties aan middelen, zowel financieel als in expertise en tijd, en aan instrumenten die nodig zijn voor de uitvoer van maatregelen voor gelijke kansen. Ook mist er een strategische en integrale visie in het gevecht tegen seksdiscriminatie. Mede daardoor is er te weinig aansluiting tussen de maatregelen van verschillende beleidsterreinen, zoals economie, sociale zaken, of werkgelegenheid.'

Zoals bleek in het onderzoek Pariteia, doen zich in heel Europa dezelfde problemen in meer of mindere mate voor. 'Veel van de problemen hebben te maken met het gebrek aan vrouwen in hogere beleidsfuncties. Vrouwen zijn geen onderdeel van beleidsvorming. Het is dus beleid voor vrouwen maar niet dóór vrouwen', aldus Chasco. Binnen Europa moet er nog veel verbeterd worden in de overdracht van aanbevelingen van *good practices*. De Europese Commissie is ermee bezig, maar verliest de waarde van de dagelijkse praktijkervaringen van professionals uit het oog. Het gaat juist om de voorbeelden van professionals die met weinig instrumenten en veel betrokkenheid wél een verandering in hun organisatiecultuur teweeg hebben gebracht. 'We moeten naar een nieuwe Economische Agenda van gelijke kansen, waarbij het genderperspectief geïntegreerd wordt in de strategie van ondernemingen.'

Colofon

Deze nieuwsbrief is ook te vinden in pdf-formaat op www.verwey-jonker.nl onder de rubriek Actueel. U kunt de nieuwsbrief bestellen door een e-mail met uw adresgegevens te sturen aan: secre@verwey-jonker.nl. Aan dit adres zijn ook uw opmerkingen en vragen welkom.

Tekst: Verwey-Jonker Instituut

Ontwerp en lay-out: Graffiti, Valkenswaard

Druk: Drukkerij Regeer, Tilburg

Verwey-
Jonker
Instituut

Onderzoek naar
maatschappelijke vraagstukken

Verwey-Jonker Instituut
Kromme Nieuwegracht 6
3512 HG Utrecht
T: (030) 230 07 99
F: (030) 230 06 83
secre@verwey-jonker.nl
www.verwey-jonker.nl